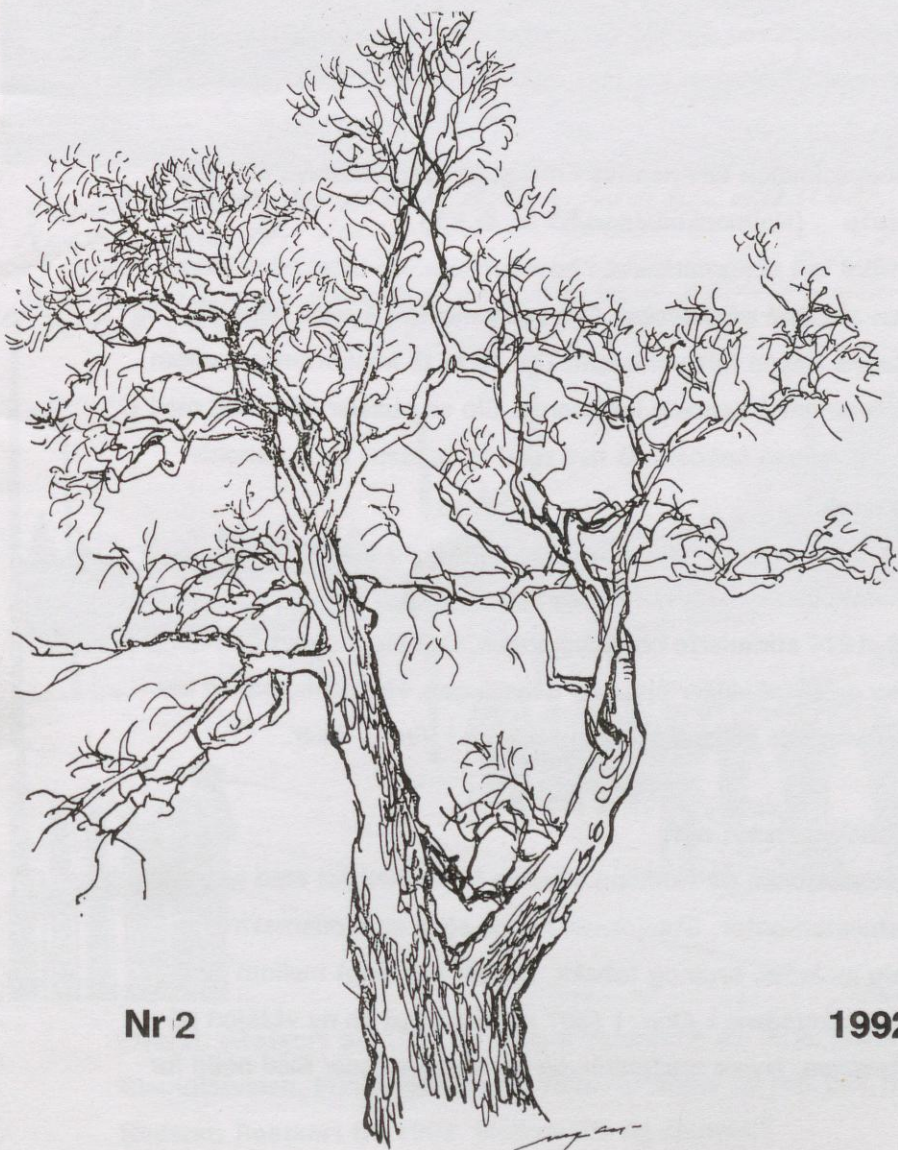

**MEDLEMSBLAD FOR
VINDEREN HISTORIELAG**

BYDEL 23

Nr 2

1992

HOLMENKOLBANEN - "Å FLYTTE PÅ LANDET"

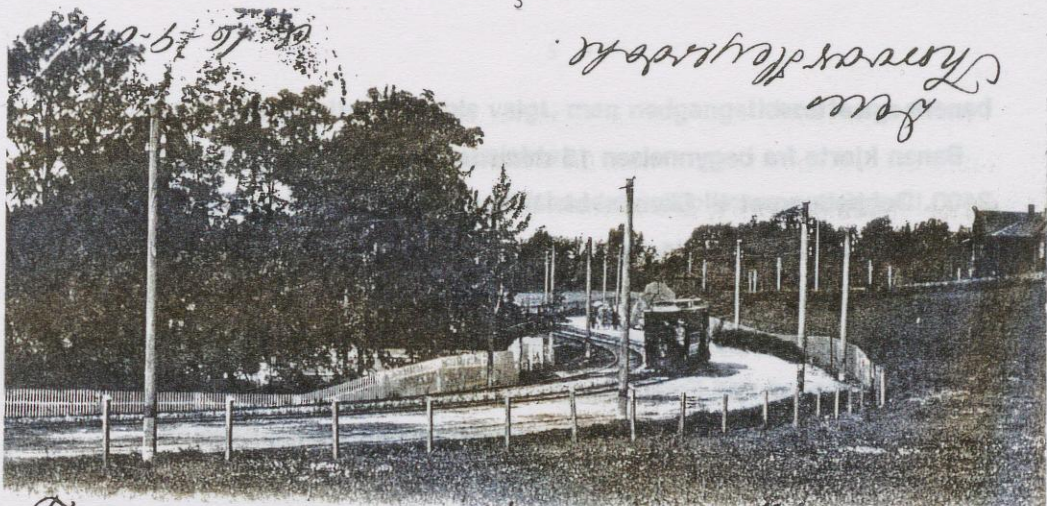
Da Holmenkolbanen åpnet, hadde selskapet bare solgt 20 tomter og bygd halvparten så mange hus. Det skyldtes overfloden på byggetomter i selve byen. Oslo vest, Majorstua og Frogner, lå stort sett ubebygde og med gode kommunikasjoner. Mange følte at "å flytte til Vinderen og Riis var ensbetydende med å "flytte på landet" og si opp den daglige kontakt med den tilvante bytilværelse - nær butikker og venner. Og selv om både tomt og hus langs Holmenkolbanen falt relativt rimelig, lå byens leienivå atskillig lavere". (Holmenkolbanen 50 år, s. 53.)

I 1899 falt boligmarkedet i hovedstaden, og byggingen langs banen stoppet nesten opp. Det var vanskelig å reise byggelån, og husleiene i byen falt voldsomt. Det førte til konkurranse mellom huseierne om å beholde leieboerne. Slo en huseier leien ned med ti prosent, kunne naboen slå ned med 15 prosent for å beholde leieboeren.

Fra 1906 begynte boligbyggingen igjen, og raskere langs Holmenkolbanen enn i noe annet strøk i Aker. Bolignød i byen fra 1906-1914 stimulerte boligbyggingen. Det ble stukket ut veier fra banen og bygd villaer oppover åshellingen. Holmenkolbanen ble livsnerven i de mange nye samfunnene i Vestre Aker.

Holmenkolbanen i drift

Hovedstasjonen på Holmenkolbanen lå på Slemdal med vognhall og banemesterkontor. Stasjonene hadde egne stasjonsmestere og utsalg av kaffe, brus og tobakk, for det var langt mellom serveringsstedene i Aker. I 1907 ble det bygd en ny stasjon på Vettakollen. Nyere stasjonsbygg var stoppesteder med bolig for

Tusen tak for sist kjærlige Nancy, tak
 kisen tok for samvirket på viddene og på
 fjosane. Betikkelstespissingen er de aplot af
 "perespissing" haaber jeg snart se de vidde,
 "De tog med hon odde den!" H. Stelige Hilsener

Øverst: Postkort fra 1904 før Sognsvannbanen ble bygd under Slemdalsveien. Funkisvillaene fra 1936-37 ligger nå rett bak trikken. Nederst: Postkort fra 1908. Mellom Ris og Slemdal?

banens ansatte.

Banen kjørte fra begynnelsen 15 minutters rute fra kl. 630 til 2400. Dobbeltsporet til Slemdal ble tidlig forlenget til Besserud. Farten var ca. 20 km/t, noe høyere i nedoverbakkene. Velforeninger i strøket bad om en nattvogn, og Holmenkolbanen opprettet en nattvogn, populært kalt "Pjøltertrikken", som gikk til 1904.

Ved overgangen ved Frøen stasjon var det en demning for Sognsvannsbekken. Holmenkolbanen fulgte Slemdalsveien rundt dammen. Denne ble tørrlagt, banen ble rettet ut og Slemdalsveien utvidet.

Inntil 1935 lå det et midlertidig stoppested, Engerjordet, mellom Ris og Slemdal. Carl Joachim Hambro forteller at hans onkel, statsråd Johannes Harbitz, som bodde på Engerjordet og en tid var ordfører i banens representantskap, fikk trikken til å stoppe utenfor huset sitt.

Andre baner

I slutten av 1850-årene ble Sørkedalsveien anlagt, og det vokste fram en villabebyggelse helt opp til Smestadbakken.

Smestadbanen ble åpnet enkeltsporet til Smestad i 1912, dobbeltsporet til Røa i 1939. Sognsvannsbanen ble bygd i siste halvdel av 1930-årene med dobbeltspor til Sognsvann.

Tryvannsbanen

I 1898 offentliggjorde overingeniør H.E. Heyerdahl en plan om en Frognerseterbane i to alternativer: 1 fra Holmenkolbanens endestasjon (Besserud), rundt Voksenåsen, forbi Lillevann og til Frognerseteren, 2 fra Midtstuen, rett opp Frognerseterveien ("Korketrekkeren") som en tau- eller tannhjulsbane med en stigning

på 1:8. Første alternativ ble valgt, men nedgangstider i Norge etter århundreskiftet stoppet prosjektet.

Et nytt selskap, A/S Tryvandsbanen, tok planene opp igjen i 1910/11. Selskapet skrev i en betenkning at Holmenkollen Station (Besserud) var uheldig som endestasjon. Den lå for langt nede i åsen, folk kviet seg for turen videre oppover. Vognene var dårlig besatt fra Slemdal til Besserud.

"Det er bemerkelsesverdig at Holmenkollen skyss-stasjon og konkurrerende kjørelere har kunnet holde 20 a 30 skyssheter i jevnt arbeide". * (Holmenkolbanen 50 år, s. 68)

Selskapet mente at Tryvannsbanen ville skape en trafikkøkning til fordel for hele Holmenkolbanen. Planene var forandret fra 1898: traseen skulle gå til Tryvannshøyden, ikke til Frognerseieren. Den siste 800 meter lange strekningen til Øvreseter stasjon skulle foreløpig legges som enkeltspor.

Tryvannsbanen ble offiselt åpnet i 1916, foreløpig bare strekningen til Frognerseieren, en beslutning som ennå gjelder. *

Frognerseierbanen har en lengde på 11,9 km og ender 469 meter over havet. Farten steg til 35 km/t, og turen opp ble beregnet til 23 minutter. Passasjertallet steg sterkt.

Konflikt med banen

Innbyggerne langs Holmenkolbanen fikk et nært forhold til banen. Trafikken var så liten at konduktørene kjente de fleste av de faste trafikantene.

Holmenkolbanen ble et klagekontor for folk. Mange av familiene langs banen anskaffet hund når de "flyttet på landet". Banens styre fikk gang på gang klager over gneldrende husdyr, vann som fløt inn

fra naboens hage, trær som skygget for naboens hage, og hagegjerdar som naboene ikke likte. Som oftast sendte banen saken tilbake med påtegningen "Styret uvedkommende".

Lokale velforeningar tok seg av strøkets sær oppgaver og ble etter hvert strøkens talerør overfor kommunen og overfor Holmenkolbanen.

Så lenge trafikken var liten, mente Holmenkolselskapet at kontroll av billetter ikke var nødvendig. Ordningen førte til misbruk etter hvert som trafikken steg og ble mindre oversiktlig. Både barn og voksne "nøt i lange perioder banens gjestfrihet uten vederlag".

(H-banen 50 år, s. 72)

I 1914 påbød styret konduktørene å foreta kontroll av sesongbillettene på hver tur. Det utløste mange avisinnlegg om "den hensynsløse direksjon", om "trakasserier" og "anstaltmakeri".

Slemdals Vel tillyste masse møte, som med stort flertall oppnevnte en komite som skulle forhandle med direksjonen om den nye billettkontrollen.

"Klaus" skrev i Ørebladet:

"Før kunde man reise med Holmenkoltrikken, og nikke fortrolig og sige: "Sæsong".

Men nu er det Slut med den letvindte Nikken, nu føres Kontrol over, "hvi'kken er hvi'kken", og det mener mange, er ikke "bon ton"."

På Holmenkolbanens generalforsamling for 1915 påviste styret at inntektene hadde steget etter at kontrollen var innført. Regnskapet viste at mange tidligere måtte ha kjørt uten billett.

Finn Holden (fortsettes)

Kilde: Holmenkolbanen 50 år

Strandholt: A/S Holmenkolbanen 1896-1975

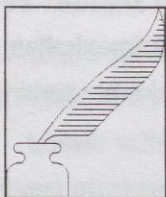
Oslo bys historie, bind 4.

* Forfatteren ville være glad for opplysninger om Holmenkollen Skysstasjon og om hvorfor Frognerstasjon ikke ble forlenget til Øvreseter tjern.

Slemdal station 1914.

Postkortene langs Holmenkollbanen er utlånt fra samlingen til vårt medlem Wilhelm Køltzow. Han ønsker flere medlemmer til vår bildekomite.

SEKRETÆRENS HJØRNE

Til våre fremtidige medlemmer (og våre 160 medlemmer)
Vi har fått tips om at du kan være interessert i å bli medlem av historielaget som ble stiftet 23. mars 1992 på Holmenkollen restaurant med etterfølgende

spesialomvisning i Skimuseet av Karin Berg. Det var et overveldende fremmøte og laget har allerede siden stiftelsen økt med 62 medlemmer til ialt 160 stk.

Laget vil bl.a. ha som en av sine viktige oppgaver å finne ut av hva som har foregått i bydel 23 i tidligere tider og samle kunnskaper om bydelens historie. Du inviteres til å være med som aktivt eller passivt medlem. Det er plass for alle. Vi har planer om å utgi medlemsblad 4 ganger i året med stoff om bydelen.

Følgende interimsstyre ble valgt 23.3.:

Leder	Øyvind Gaukstad	Haakon den godes vei 10
Sekretær/Kasserer	Per Henrik Bache	Haakon den godes vei 25
Hovedredaktør	Finn Holden	Apalveien 4
Styremedlem	Jan Høeg	Dalsveien 46
Styremedlem	Sigrid Solberg	Gråkamveien 22
Styremedlem	Trond Gabrielsen	Vinderen bydelsforvaltning

Laget er i ferd med å danne komiteer som skal arbeide med følgende emner: gårdshistorie, bilder, gamle kart, fornminner og middelalderhistorie, intervju av eldre, kilderegister, redaksjon, etc. Si fra om du ønsker å være med i en av disse komiteene eller om du har andre forslag til komiteer, eventuelt ideer som laget kan ha glede av. De 5 komiteene som er understreket, er allerede i arbeid.

Vårt medlemsblad nr. 3 er under arbeid. Det utkommer i aug/sept med nærmere beskrivelse av vårt tredje møte 21.september kl 1900, fremmøte i Oslo Bymuseum med foredrag av konservator Harald Moberg.

Neste sommer setter vi fokus på Ankerveien og Sogneberg Jernbrug fra rundt år 1540, et av landets eldste bergverkselskaper. Kom med ideer til andre arrangementer du ønsker i historielagets regi.

Interesserte kan melde seg inn i historielaget ved å betale årskontingent på kr 100.- og/eller gi en gave på vår postgiro- konto 0825 0409339. Hvis du trenger en ny postgiroblankett som var vedlagt blad nr.1, kan sekretæren hjelpe deg.

Hvis du ikke benytter deg av dette tilbudet, ber vi deg gi dette bladet til en annen som du tror vil bli med i historielaget.

Per Henrik Bache

MINNER FRA SKOLETIDEN PÅ SLEMDAL SKOLE

Historielaget oppfordrer til å danne interessegrupper innen spesielle områder.

Jeg foreslår en gruppe som tar for seg Slemdal skole. Ideen fikk jeg av Fredrik Zimmers innlegg i Akersposten 8. april 92 med et klassebilde fra 1920, tatt under uvanlige forhold. Klassebilder kan være en støtte for hukommelsen. Minnene bør ikke gå i glemmeboken! Det kan være spesielle hendelser eller noe fra dagliglivet på skolen eller på skoleveien. Selv har jeg et skolebilde fra århundreskiftet, dengang skolen var privat og elevtallet som en klasse nå, et klassebilde 7 år senere og to fra slutten av 20-årene.

De som husker noe som de vil fortelle, bes melde seg til Sigrid Solberg, Gråkamvn. 22, 0389 Oslo, tlf. dagtid 965959 eller privat 142705.

Tegning av skolepike på Slemdal, 7 år, av Nana Krohg

RUSLETUR I VOKSENKOLL-OMRADET

Torsdag 4. juni kl. 1800 inviterer vi medlemmene av Vinderen historielag til en vandring i Voksenkoll-området.

Vi møtes ved Kragstøtten. Her vil vår cicerone, **Truls Astrup**, fortelle om veidirektør Hans Krag, om Voksenkollseteren og ellers det vi kan se fra dette utsiktspunktet. Turen går så videre fra Kragstøtten på en blåmerket sti som slynger seg mellom Kongsseteren og Soria Moria, Voksenkollen hotell på nedsiden, Thorleif Haugs vei, Solstua. På Solstua vil vi ha et kort opphold der **Kristian Qvigstad** vil fortelle stedets historie. Deretter går vi stien ned Voksenkollveien til Anne Kure tomten og så tilbake til Kragstøtten.

Solstua ble påbegynt av **Sam Eyde**, den første generaldirektør i Norsk Hydro, i 1905 som en tømmervilla i norsk stil med torvtak. I 1911 fikk Eyde tillatelse til å utvide huset med et vestre bygg til omtrent nåværende størrelse. Planen var at stedet skulle være et representasjonssted for utenlandske gjester til Norsk Hydro. I 1933 kjøpte professor **Ewald Bosse** stedet. I 1956 ble eiendommen gitt til Oslo Kommune av professor **Bosses** enke, ifølge begge ektefellers ønske. Formannskapet opprettet i 1957 en stiftelse "Margit og Ewald Bosses stiftelse Solstua", som eier og driver eiendommen i dag.

Øyvind Gaukstad

Redaktør: Finn Holden

Det er ikke meningen at redaktøren skal skrive så mye i medlemsbladet som i dette nr. Vi håper på innlegg og bilder, intervjuer m.m. fra andre.

Red.

TRIVELIGE TURER LANGS VANN OG VASSDRAG

H.O. Christophersen har sikkert gitt mange av leserne lesegleder med sine bøker om kulturminner i Oslo og omegn. Mange har gått tur med Geologisk fører for Oslo-traktene av Johannes Dons. De siste årene har det kommet nye, korte og oversiktlige turbøker til Oslo og omegn.

I samarbeid med Skiforeningen, Oslo og omegn turistforening og Østlandske naturvernforening ga Fridtjof Funder i 1989 ut 40 trivelige turer i Oslo og omegn. Som boktittelen viser, omfatter boka turer i hele turterrenget i og rundt Oslo. Dessuten har boka "rammer" med kort historikk om de tre støtteforeningene og omtale av oppgavene deres. Hver tur er vist med kart og omtale av turlengde og veiforhold. Noen av turforslagene kan følges med barnevogn, andre med sykkel eller på ski. Ta med boka på tur. Du lærer historie og geologi underveis. Stein Davidsen har utstyrt boka med stemningsfulle tegninger.

Oslo rundt langs vann og vassdrag av Jan Økland og Karen Anna Økland er en lekker bok. Undertittelen er "Økologiske vandringer". I utgangspunktet er boka "begrenset" til biologi og botanikk, men vi lærer også historie gjennom lesningen om utviklingen i de forskjellige vassdragene. Fargebildene er fine. Se f.eks. på bildene fra Svartkulp, Skjennungen og Båntjern. Apropos, visste du om den store gjellesneglen i Båntjern? Forfatterne har også tatt inn noen malerier fra vassdrag i Oslo, som Edvard Munchs bilde fra Akerselva (s.117). Dette er en bok du kan bruke til turer langs Oslo-vassdragene, men som du også kan nyte i sofakroken hjemme.

Bøkene anbefales for turer i og utenfor bydelen!

Finn Holden

LILLE FRØEN

Akerbygda

Da isen trakk seg tilbake for om lag 10 000 år siden, var havnivået 221 meter høyere enn i dag, dvs. at havkanten gikk ved Gulleråsen. Senere har landet hevet seg gjennom tusener av år. De gamle gårdene i Oslobygda ligger alle på gammel havbunn, mellom 60 og 170 meter over havet.

Enkle, usammensatte gårdsnavn som Aker, Ris, Berg og Sogn, kan være de eldste gårdene i Akerbygda. De eldste av de sammensatte gårdsnavnene slutter på -vin, som betyr gressgang, beite. Vin-navnene er fra før Kristi fødsel til vikingtiden rundt 800 e.Kr., og finnes som regel midt i de tykkeste og beste jordbruksbygdene.

I Aker er det over 30 vin-gårder, i Vestre Aker: Skøien, Venner, Voksen, Ullern, Holmen, Borgen, Frøen, Vinderen, Blindern, Tåsen, Lindern, Bjølsen, Vøyen, Sander, Grefsen, Åsen.

Frøen kommer av frovin, av frjor+vin = fruktbar eng. Frøen ligger om lag 60 meter over havkanten i dag, og ble sannsynligvis bygd av bønder som dyrket korn samtidig som de drev fiske i havet rett ved gården. Gården nevnes i middelalderen og var delt allerede da.

De første bøndene, de som grunnla -vin-gårdene, var alle selveiere, odelsbønder. Ved slutten av middelalderen var mesteparten av jorda i kirkens besittelse, kirkegods, bispegods eller klostergods. Mesteparten av kirkegodset ble ervervet ved kjøp, pant eller mot underhold i et kloster.

Lille Frøen ble delt mellom Hovedøya kloster og Nonneseter kloster, Store Frøen delt mellom Hovedøya kloster og Domkapitlet.

Peder Balke: Fra Majorstua, 1857.

**Nansen-Frøen til venstre, Vettakollen bak, Lille Frøen bak til høyre,
helt til høyre skjenkestua i Fridtjof Nansens vei.**

Under svartedauen i 1349-50 og senere pestbølger på 1300-tallet ble folketallet i Oslos oppland redusert til under det halve. Før svartedauen var det 293 gårder i Oslodalen, rundt 1500 var bare 62 bevart. De gjenværende gårdene var stort sett vin-gårdene fra før vikingtiden fordi overlevende fra andre gårder flyttet over til folketomme vin-gårder med bedre jord. Bevarte gårder i strøket: Holmen og Grimelund: en av de to middelaldergårdene, Frøen og Gaustad: begge middelalder- gårdene.

Etter reformasjonen i 1536 gikk Lille Frøen i sin helhet til kronen. Store Frøen: domkapitlets del gikk til bispestolen. Det er det senere "Nansen-Frøen", der Fridtjof Nansen ble født i 1861. Der ligger Vesta i dag, ved bommen i Middelthunsgate.

Hovedøyas del ble solgt til borgere, solgt videre til eieren av Frogner i 1788, videre til kommunen i 1896 sammen med resten av Frogner, og ble til Frognerparken.

Lille Frøen

Kronen solgte Lille Frøen til borgere i 1663. Fram til 1801, nær 150 år, hadde gården nær ti eiere. Alle var borgere som plasserte pengene sine i jordbruk og hadde leilendinger til å drive den. Leilendingskontrakten gikk i arv fra far til sønn.

I 1801 ble gården kjøpt av Even Hanssøn Frøen og var i hans familie til etter andre verdenskrig. Even hadde et fjøs med trede kuer og stall til ni hester.

Hovedbygningen var liten i 1801, med to stuer og et lite kammer. Even Frøen bygde ny hovedbygning i 1802, som fremdeles står stort sett uforandret. Det er en såkalt midtkammer- bygning, med gang og et kammer midt i bygningen, og stue, soverom og kjøkken på sidene. Kjøkkenet er flyttet fra øst til vest, men den gamle

kjøkkenpeisen gjenstår. Lille Frøen var opprinnelig gulmalt. Under andre verdenskrig var den rødmalt, men har i etterkrigstiden fått igjen sin gulfarge.

Lille Frøen hadde en innmark på nær 400 mål: Hegdehaugen var husmannsplass under Lille Frøen, likeledes Everstuen der Majorstuen stasjonsbygning ligger i dag, Øvre Tørtberg og Enden, sannsynligvis der Kjemisk institutt ligger. I 1850-årene ble en bygdevei opparbeidet fra Frogner Hovedgård over jordene til Lille Frøen opp til den nybygde Vestre Aker kirke - Kirkeveien.

- 1) Lille Frøen var altså først og fremst en bondegård som solgte melk og kjøtt.
- 2) Så hadde gården en mølle i Sognsvannselva. Garvermester Berner anla på 1700-tallet en stampemølle som produserte bark til preparering av lær. På 1800-tallet ble møllen omgjort til en kornmølle.
- 3) Even Hanssøn Frøen drev også et lite brennevinsbrenneri i en sidebygning på gården.

Lille Frøen for hundre år siden

Siste eier av Lille Frøen av Frøen-familien, grosserer E.H.Frøen, jevnaldrende av Fridtjof Nansen, sa i et avisintervju under andre verdenskrig:

"Bygrensen gikk i min tid til apoteket i Homansbyen. Her oppe på Frøen var det bare "landet". Vi hadde så lang vei til skole at vi hadde våre egne huslærere og guvernanter. Veier var det lite av. Vi hadde Sørkedalsveien som så vidt var bred nok til to smale sleder. Så var det en gårdsvei til Vinderen... De fleste gårdene i Aker hadde store fjøs. Hver dag ble melken kjørt til byen, også på Frøen. På Frøen var det dessuten en ganske stor mølle. Hver dag gikk

møllehestene sine to turer til byen med mel til byens kjøpmenn. Møllen ble drevet av Frøenbekken som den gang var en stor og fiskerik elv. Rett nedenfor Frøen gård, der stasjonen på banen nå ligger, lå i sin tid Øvre Frøensdam, en idyllisk plett. På sletten nedenfor, i bekkens forlengelse og nesten i høyde med det nåværende Colosseum, det er enda et stort flatt jorde der, lå den nedre dammen."

Apoteker Thaulow kjøpte et område av Store Frøen, bygde villaer og et utsiktstårn. Navnet Thaulow skrevet bakfra ble til Volvat. Han anla Frøensdammene. Sognsvannselva ble demmet opp i siste halvdel av 1800-tallet. Demningen lå der gangbroen ved Frøen stasjon ligger i dag med Øvre Frøensdam opp til det hvite bolighuset i svingen på Slemdalsveien. Nedre Frøensdam var lang og smal, fra der Østeråsbanen går inn i tunnelen i retning Colosseum. Dammene ble ikke brukt til isdammer, men til rekreasjon, skøyteløp og roing.

Even Frøen forteller om de store selskapene på foreldrenes fødselsdager med ca. 60 gjester: "Da var det liv på tunet hvor husmennene måtte stå oppe og passe ca. 30 hester til gjestene fant det for godt å reise hjem igjen utpå morgenkvisten."

Utenom de 10-12 mål som gården har beholdt, er det ingenting tilbake. "Frøen var det første strøk som ble utbygget. Allerede i 1912 og utover tok husene til å vokse opp. Tomtene er på Frøen så godt tilvokste at om en går oppover Villaveien, har en følelsen av å gå i en tett alle av alle mulige slags bladrike vekster, fra hassel og bjerk og asp til lind og lønn og syrener, hekker og vakre nåletrær."

Edvard Bull skriver at bondesamfunnet med selveiende bønder hadde en kort historie i Aker, fra slutten av 1600-tallet til begynnelsen av 1900-tallet. Når "gården ikke lenger er et ættesete som en aldri kan skilles fra - når den er blitt en økonomisk verdi

Vinterbilde fra Lille Frøen. Vettakollen til høyre.

som kan måles i penger som andre verdier - når den ikke lenger er gård, men tomter, så vil vi si at kapitalismen definitivt har seiret i Aker. Det gamle bondesamfunnet er borte." Byen hadde erobret den nærmeste landsbygda.

Lille Frøens Vel 75 år

14. mai 1992 er det 75 år siden Lille Frøens Vel ble stiftet.

Vellets historie sammenfaller med alle de andre vellene i Vestre Aker. Med byggingen av Holmenkollbanen og anlegget av Slemdalsveien flyttet mange mennesker "ut på landet" langs banen. De stiftet velforeninger som vernet fellesskapets interesser overfor banen og overfor myndighetene.

A/S Holmenkollbanen tok initiativet til byggingen av hus i en sone langs banen fra gårdene Grimelund og Ris.

På Lille Frøen ble det i 1913 utskrevet en "Konkurranselov om Regulering og Udparcellering av Lille Frøen". Gårdstunet og hagen ble holdt utenfor reguleringen. Oscar Hoff vant konkurransen med utkastet "Frøensalleen". Hoff foreslo veiene og veinavnene Apalveien, etter eplehagen som den ødela, og Villaveien.

14. mai 1917 dannet altså de første villaeierne på Lille Frøen sin velforening. Jubileet feires på hovedbølet, Lille Frøen Hovedgård.

Finn Holden

Kilder: Lille Frøens Vel sept. 90

H. Sollied: Akersgårder

E. Bull: Akers historie

A. Holmsen: Ødegårder i Oslo-herad

Akersposten

FOTO: FRA OSLO BYMUSEUM

Amaldus Nielsen: Frognersterveien opp mot Lille Frøen
(= Stemdalsveien)

Vennligst meld adresseforandring

VINDEREN HISTORIELAG

Postboks 90, Vinderen
0319 OSLO

Årskontingent 1992 kr 100.-
Postgirokonto 0825 0409339
Telefon 14 39 21 - Per Henrik Bache

FRA POSTKORT STEMPLET 3.XII.05
VI MØTES 4 JUNI 92 KL 1800